

Besluit

Besluit NorNed Bonus-malus 2018

Ons kenmerk : ACM/UIT/507971
Zaaknummer : ACM/18/034530

Samenvatting

1. Op 23 december 2004 heeft de voorganger van de Autoriteit Consument en Markt (hierna: de ACM) het 'Besluit op de aanvraag van TenneT tot het toestaan van de financiering van de NorNed-kabel op grond van artikel 31, zesde lid van de Elektriciteitswet 1998' (hierna: NorNed-besluit¹) genomen. In dit besluit staat dat TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) de NorNed-kabel mag financieren uit de veilingopbrengsten. Ook stelt het besluit dat de beschikbaarheid van de kabel aan de markt een belangrijke factor voor het behalen van de handelsmarge is. TenneT kan de beschikbaarheid beïnvloeden. De ACM heeft daarom een bonus/malus-regeling opgenomen om TenneT te prikkelen jaarlijks zoveel mogelijk capaciteit aan de markt ter beschikking te stellen. De voorwaarden hiervoor zijn verder uitgewerkt in de bijlage A en B van het NorNed-besluit. Ieder jaar dient TenneT bij de ACM een voorstel voor de hoogte van de bonus/malus inclusief een onderbouwing in.
2. TenneT heeft over het jaar 2018 een malus voorgesteld. Met dit besluit stemt de ACM met dit voorstel in. TenneT moet de malus van EUR 1.484.635 toevoegen aan de veilingopbrengsten.

1. Inleiding

3. Op 23 december 2004 heeft de directeur van de Dienst uitvoering en Toezicht Energie (DTe) een besluit¹ (NorNed-besluit) genomen op de aanvraag van TenneT TSO B.V. (TenneT) tot het toestaan van de financiering van de NorNed-kabel op grond van artikel 31, zesde lid, van de Elektriciteitswet 1998 (E-wet). De directeur DTe heeft onder toepassing van een aantal voorwaarden de aanvraag toegewezen. Naar de voorwaarden wordt gezamenlijk ook wel verwezen als de bonus/malus-regeling.
4. In deze regeling is een voorwaarde opgenomen met de strekking TenneT te stimuleren een zo hoog mogelijke capaciteit bij voortdurende aan de markt beschikbaar te stellen. Ter vervulling van de laatste voorwaarde bepaalt de directeur DTe jaarlijks het prikkelbedrag voor de relatieve beschikbaarheid. Met deze notitie stelt de Autoriteit Consument en Markt (ACM), de rechtsopvolger van de directeur DTe, het prikkelbedrag voor de relatieve beschikbaarheid voor het jaar 2018 vast.
5. De indeling van deze notitie is als volgt. Hoofdstuk 2 zet de gevolgde procedure uiteen. Hoofdstuk 3 beschrijft het juridische kader. In hoofdstuk 4 volgt de beoordeling van het voorstel door de ACM. Ten slotte sluit deze notitie in hoofdstuk 5 af met een besluit.

---

¹ Kenmerk: 101783_2-76.

2. Gevolgde procedure

6. Op 11 januari 2019 heeft de ACM het informatieverzoek per e-mail aan TenneT verstuurd. Dit informatieverzoek bestaat uit een invulmodule en -instructie. Met dit informatieverzoek geeft de ACM uitvoering aan de bepalingen uit randnummers 110 tot en met 113 van het NorNed-besluit.
7. TenneT heeft op 30 januari 2019 per e-mail aan dit informatieverzoek voldaan.

3. Juridisch kader

8. In dit hoofdstuk beschrijft de ACM de bepalingen die het juridisch kader vormen.
9. Onder randnummers 110 tot en met 113 van het NorNed-besluit is het volgende bepaald over de prikkel om bij voortdoring zoveel mogelijk van de gerealiseerde capaciteit beschikbaar te stellen:

“Prikkel voor de beschikbaarheid van de kabel

110. De beschikbaarheid van de kabel voor de markt is een belangrijke factor voor de te behalen handelsmarge. TenneT gaat er in zijn aanvraag bij de berekeningen van de handelsopbrengsten vanuit dat de kabel gedurende elk kalenderjaar 95,62 % van de tijd beschikbaar is. TenneT heeft in zijn brief van 27 oktober 2004 aangegeven dat zelfs een minimale beschikbaarheid van 97 % mogelijk is. Indien een hogere beschikbaarheid gerealiseerd wordt, wordt de handelsmarge vergroot omdat over een groter aantal uren handel kan worden bedreven. Evenzo doet een lagere beschikbaarheid de te behalen handelsmarge verminderen.

111. TenneT kan de beschikbaarheid van de kabel beïnvloeden omdat TenneT samen met Statnett verantwoordelijk is voor het beheer en onderhoud van de kabel. Zowel de mate en aard van het onderhoud is hierbij relevant, alsmede de planning van voorzien onderhoud op momenten dat de gemiste handelsopbrengsten minimaal zijn. Tevens is van belang dat voorzien en onvoorzien onderhoud niet langer duurt dan strikt noodzakelijk, zodat de kabel weer snel voor de netgebruikers beschikbaar is.

112. Om deze reden neemt de directeur DTe in zijn besluit een bonus/malus-regeling met het oogmerk om TenneT te stimuleren om de kabelverbinding met Noorwegen volgens de voorgestelde planning operationeel te hebben, om de kabel optimaal voor de markt ter beschikking te laten komen en om tegelijkertijd de netgebruikers te beschermen voor het risico van een lagere technische beschikbaarheid dan 95,62 %.

113. Hierbij hanteert de directeur DTe een prikkelbedrag van EUR 400.000 per 1 % beschikbaarheid, hetgeen overeenkomt met geschatte jaarlijkse handelsopbrengsten voor de betreffende 1 % van de transportcapaciteit uitgaande van de door TenneT in de aanvraag geschatte mogelijke handelsopbrengsten. Hierbij stelt de directeur DTe een maximum te vergoeden of te behouden bedrag van EUR 1,2 miljoen per kalenderjaar. Genoemde bedragen worden jaarlijks geïnfleerd met de consumentenprijsindex.”

10. In bijlage A van het NorNed-besluit is in randnummers 13 tot en met 18 bovendien het volgende bepaald over de vaststelling van het jaarlijkse prikkelbedrag als gevolg van de relatieve beschikbaarheid van de kabel:

“Voorwaarden omvattende een prikkel om de kabel optimaal voor de markt beschikbaar te doen zijn.

13. Indien de relatieve beschikbaarheid van de kabel in een kalenderjaar lager is dan 95,62 % van de in randnummer 10 van deze bijlage genoemde nominale capaciteit dan dient TenneT vanuit eigen middelen een bedrag ter grootte van het prikkelbedrag zoals gedefinieerd in de hiernavolgende randnummers aan de veilingopbrengsten toe te voegen.

14. Indien de relatieve beschikbaarheid van de kabel in een kalenderjaar hoger is dan 95,62 % van de in randnummer 10 van deze bijlage genoemde nominale capaciteit dan mag TenneT een bedrag ter grootte van het prikkelbedrag zoals gedefinieerd in de hiernavolgende randnummers inhouden op de veilingopbrengsten van de kabel in het betreffende jaar en deze aan zijn eigen middelen toevoegen.

15. De relatieve beschikbaarheid van de kabel in procenten, uitgaande van de nominale capaciteit van de kabel, wordt berekend door voor alle uren in een kalenderjaar het aantal megawatt transportcapaciteit tussen Nederland en Noorwegen te sommeren dat enerzijds aan marktpartijen beschikbaar komt op de hiertoe in het kader van markt koppeling bestemde beurs én dat anderzijds daadwerkelijk voor het door marktpartijen gewenste transport ten behoeve van marktpartijen op het betreffende uur beschikbaar is, en deze som te delen door het product van de nominale capaciteit van de kabel en het aantal uren in het betreffende kalenderjaar.

16. Het prikkelbedrag is gelijk aan de absolute waarde van het verschil tussen de relatieve beschikbaarheid van de kabel en 95,62 %, vermenigvuldigd met EUR 400.000 per één procent en met een maximum van EUR 1.200.000 per kalenderjaar.

17. De in randnummers 13 tot en met 16 beschreven regeling omvattende de prikkel gaat in twee kalenderjaren na de datum van ingebruikname van de kabel en is van toepassing tot en met 31 december 2032. Indien de datum van ingang van de in dit randnummer genoemde prikkel niet op 1 januari valt geldt de genoemde regeling voor het eerste kalenderjaar naar evenredigheid van de tijd na inwerkingtreding voor dat kalenderjaar.

18. De verrekening van het prikkelbedrag vindt jaarlijks plaats over het voorafgaande kalenderjaar. TenneT doet daartoe aan de directeur DTe een voorstel voor het te verrekenen bedrag. TenneT dient dit voorstel in uiterlijk op 1 februari van elk jaar volgend op het kalenderjaar waarover het prikkelbedrag verrekend wordt.”

11. Tot slot bevatten randnummers 19 en 20 bijlage A van het NorNed-besluit voorschriften betreffende force majeure:

“Force majeure

19. In het geval van force majeure (‘overmacht’) zullen de volgende voorwaarden gelden. TenneT is verplicht force majeure bij het intreden hiervan onverwijld schriftelijk aan de directeur DTe te melden.

TenneT is gehouden al hetgeen redelijkerwijs van hem verlangd kan worden om de toestand van force majeure op te heffen en om de gevolgen daarvan te beperken.

In het geval van force majeure inzake de voorwaarden met betrekking tot kosten zullen de verminderingen bedoeld in randnummer 4 van deze bijlage voor het gedeelte dat te wijten is aan de force majeure buiten toepassing blijven.

In het geval van force majeure inzake de voorwaarden met betrekking tot oplevering zullen de verminderingen bedoeld in randnummer 6 van deze bijlage voor het gedeelte dat te wijten is aan de force majeure buiten toepassing blijven.

In geval van force majeure inzake de voorwaarden met betrekking tot bepaling van de nominale capaciteit zullen de verminderingen bedoeld in randnummer 11 van deze bijlage voor het gedeelte dat te wijten is aan de force majeure buiten toepassing blijven.

In het geval van force majeure inzake de voorwaarden met betrekking tot beschikbaarheid zullen de vergoedingsplichten bedoeld in randnummers 13 en 14 van deze bijlage voor het gedeelte dat te wijten is aan de force majeure buiten toepassing blijven.

Indien TenneT de in de randnummers 19 sub a en b van deze bijlage bedoelde voorwaarden niet nakomt, blijft het bepaalde in de randnummers 18 sub c tot en met f van deze bijlage buiten toepassing en zal aldus het in de randnummers 4, 6, 11, 13 en 14 van deze bijlage onverkort gelden.

20. Onder force majeure wordt in ieder geval verstaan:

het effect van terroristische aanslagen,

het effect van natuurrampen,

het effect van oorlogssituaties,

het effect van atoomreacties,

breuk van de kabel door van buiten komende krachten door scheepsankers en buiten het project vallende aanlegactiviteiten, die de aanleg en ingebruikname vertragen of de benutting van de kabel onmogelijk maken.”

12. In zijn besluit van 1 februari 2012² heeft de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit, de rechtsvoorganger van de ACM, de nominale capaciteit van NorNed vastgesteld op een waarde van 683,86 MW. De vaststelling van de nominale capaciteit van NorNed is een voorwaarde voor de vaststelling van de prikkels voor de relatieve beschikbaarheid.
13. Tevens heeft de rechtsvoorganger van de ACM in randnummer 29 van het bovengenoemde besluit het volgende met betrekking tot beperkingen in het Noorse AC net opgemerkt: “De Raad is van mening dat TenneT het beheer van het Noorse hoogspanningsnet door Statnett slechts in beperkte mate kan beïnvloeden. De redenen waarom beperkingen aan Noorse zijde hebben plaatsgevonden zijn tevens in het licht van het NorNed-besluit niet relevant voor de vaststelling van de nominale capaciteit. Bovendien is in het gegeven dat TenneT de bonussen en de malussen deelt met Statnett niet voorzien in het NorNed-besluit.”
14. Op 18 oktober 2015 heeft de ACM verder het besluit genomen dat veilingen van de NorNed-capaciteit voortaan rekening mogen houden met netverliezen à 3.2%.³ Hoewel het fysieke MW-maximum op 700 MW blijft, is hierdoor het ‘contractueel’ maximum verhoogd met +3.2% (oftewel, van 700 naar 723 MW). Vanaf 18 november is dit verliespercentage toegepast in het marktkoppelingsalgoritme.
15. Op 30 januari 2018⁴ heeft de ACM het NorNed-besluit gewijzigd en bepaald dat TenneT geen goedkeurende accountantsverklaring meer bij zijn voorstel hoeft te voegen.

4. Beoordeling van het voorstel

16. In dit hoofdstuk controleert de ACM het voorstel van TenneT. De ACM heeft een invulmodule toegezonden aan TenneT. Bij de e-mail van 30 januari 2019 heeft TenneT de invulmodule retour gestuurd, met daarin het voorstel voor het prikkelbedrag, de berekening en een toelichting bij de verantwoorde cijfers. Uit dit voorstel volgt dat TenneT voornemens is een malus van EUR 1.484.635 aan de veilinggelden toe te voegen.

Beschikbare capaciteit (MW)

17. De beschikbaarheid van de NorNed-verbinding wordt berekend door voor alle uren in een kalenderjaar het aantal megawatt op te tellen dat aan marktpartijen beschikbaar is gekomen. De maximale beschikbare capaciteit over het gehele jaar 2018 had 6.132.000 MW kunnen bedragen. Dat is het product van 8.760 uur vermenigvuldigd met 700 MW, de maximale capaciteit die per uur beschikbaar gesteld kan worden. Volgens een openbare bron⁵ was in 2.932 uur de capaciteit niet of in mindere mate beschikbaar. Daardoor was de uiteindelijke beschikbare capaciteit over het gehele jaar 2018: 4.807.368 MW.

² Kenmerk: 103894/17.

³ Kenmerk: ACM/DE/2015/206050.

⁴ Kenmerk: ACM/UIT/448223.

⁵ <https://www.nordpoolgroup.com/historical-market-data/>.

18. Het verschil à 1.324.632 MW valt als volgt te verklaren. Een gedeelte van deze lagere beschikbaarheid, 262.002 MW, was het gevolg van 828 uur waarin het Noorse AC net beperkt was. Ten aanzien van de overige 2.104 uur geeft TenneT het volgende aan wat heeft geleid tot een lagere beschikbaarheid van 1.020.004 MW en dat wel meegenomen moet worden in de berekening van de relatieve beschikbaarheid:
- 94 uur door (reguliere) onderhoudswerkzaamheden aan de NorNed-kabel (in juli, september, oktober en november);
  - 240 uur door restricties in het Nederlandse net (in maart);
  - 1720 uur door overige (technische) problemen (in januari, maart, april, mei, juli en augustus).
- Van de resterende 50 uur geeft TenneT aan dat er alsnog capaciteit op de intraday markt beschikbaar is gekomen. Volgens de ACM is dit correct, en verklaart dit de resterende 1.020.004 MW. De gebruikte databron voor de beschikbaarheid van de kabel is genoemd in randnummer 5.
19. Vanwege de go-live van de European Cross-Border Intraday (XBID) Solution op 12 juni 2018 is de (ELBAS) data over beschikbaar gestelde capaciteit op de intradaymarkt vanaf die dag niet langer beschikbaar via de openbare bron genoemd in voetnoot 5. De afwezigheid van deze data heeft echter geen impact op het voorstel van TenneT en de berekende bonus/malus. Daarom heeft TenneT in overeenstemming met de ACM besloten om deze data over 2018 niet te rapporteren.
20. TenneT corrigeert voor de lagere beschikbaarheid vanwege beperkingen in het Noorse AC-net, en de hogere beschikbaarheid vanwege de intraday.⁶ Daarmee komt de totale beschikbare capaciteit op 5.111.996 MW voor 2018.

Nominale capaciteit (MW)

21. De nominale capaciteit over 2018 bedraagt 5.990.614 MW.⁷ De beschikbare capaciteit bedraagt 5.111.996 MW.

Berekening

22. De formule voor de berekening van het prikkelbedrag is gegeven in randnummer 16 van bijlage A van het NorNed-besluit: "Het prikkelbedrag is gelijk aan de absolute waarde van het verschil tussen de relatieve beschikbaarheid van de kabel en 95,62%, vermenigvuldigd met EUR 400.000 per één procent en met een maximum van EUR 1.200.000 per kalenderjaar."⁸ De relatieve beschikbaarheid komt hiermee op 85,33%, wat een berekende malus van EUR 4.114.628 zou opleveren.
23. In het NorNed-besluit is een maximum te vergoeden of te behouden bedrag gesteld van EUR 1.200.000 per kalenderjaar. Dit prikkelbedrag wordt jaarlijks gecorrigeerd voor inflatie met de consumentenprijsindex (cpi).⁹ Het gemaximeerd bedrag is voor 2018 daarom vastgesteld op EUR 1.484.635.¹⁰

⁶ In randnummer 29 van besluit 103894 zet de rechtsvoorganger van de ACM uiteen dat TenneT slechts in beperkte mate het beheer van het Noorse AC net kan beïnvloeden. Daarom neemt TenneT deze beperkingen niet mee.

⁷ Nominale capaciteit: aantal uren in 2018, 8760 * nominale capaciteit, 683,86 MW.

⁸ Bonus / Malus = (((Cap beschikbaar / Cap nominaal)*100) - 95,62) * EUR 400.000,- * cpi.

⁹ Volgens Artikel 41b, eerste lid, onder d, van de E-wet is de definitie van cpi als volgt: "de relatieve wijziging van de consumentenprijsindex (alle huishoudens), berekend uit het quotiënt van deze prijsindex, gepubliceerd in de vierde maand voorafgaande aan het jaar t, en van deze prijsindex, gepubliceerd in de zestiende maand voorafgaande aan het jaar t, zoals deze maandelijks wordt vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek".

¹⁰ Inflatie van 2004, het NorNed-besluit jaar, naar 2018.

5. Besluit

24. De ACM stemt in met het malus-voorstel zoals door TenneT ingediend en stelt de prikkel voor de relatieve beschikbaarheid van de NorNed-kabel voor het jaar 2018 vast op een malus van EUR 1.484.635.
25. TenneT moet bovengenoemd bedrag aan de veilingopbrengsten toevoegen.

Den Haag,
Datum: 27 februari 2019

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze,

w.g.
mr. P.C.M. Bijlenga
Teammanager Directie Energie

*Als u rechtstreeks belanghebbende bent, kunt u bezwaar maken tegen dit besluit. Stuur uw gemotiveerde bezwaarschrift naar de Autoriteit Consument en Markt, Juridische Zaken, postbus 16326, 2500 BH Den Haag. Graag ontvangen wij uw bezwaarschrift **binnen zes weken** na de dag waarop dit besluit bekend is gemaakt. In uw bezwaarschrift kunt u de Autoriteit Consument en Markt verzoeken in te stemmen met rechtstreeks beroep bij de bestuursrechter.*